

Raport decembrie 2022

Relațiile României cu Sfântul Scaun în primul deceniu interbelic: o abordare istorică și istoriografică a semnării Concordatului (sursă de soluții pentru problemele contemporane?)

Conform planului de lucru asumat în momentul depunerii proiectului, în anul 2022 – mai exact în perioada februarie-decembrie 2022 – membrii echipei de cercetare și-au propus două activități: documentarea în biblioteci și arhive din țară și străinătate și sistematizarea literaturii de specialitate. După prezentarea primului raport de activitate - intermediar – iulie 2022, a fost continuată activitatea de documentare în arhive și biblioteci: Arhiva Ministerului Afacerilor Externe și Biblioteca Națională a României și au identificat documente din arhivele italiene: Archivio Segreto Vaticano, fondo Nunziatura in Romania, Archivio della Congregazione per le Chiese Orientali, serie Romeni, sottoserie Affari Generali, Archivio della Sacra Congregazione degli Affari Ecclesiastici straordinari. Romania.

În urma cercetărilor, a fost analizat contextul internațional al semnării Concordatului din dublă perspectivă. Pe de o parte, politica „concordatară” a Sfântului Scaun, materializată prin semnarea în 1922 cu Letonia, în 1925 cu Polonia, în 1927 cu Lituania și România. Pe de altă parte, au fost identificate direcțiile de strategie în politica internă și externă a Regatului României în primii ani ai perioadei interbelice. Astfel, pe plan intern, s-a putut constata dezvoltarea unui cadru normativ privind minoritățile, în consonanță cu reglementările internaționale în domeniu. În ceea ce privește politica externă, s-a putut observa dezvoltarea unei structuri de alianțe politico-militare bilaterale (tratatul cu Polonia) și regionale (prin semnarea tratatului Micii Înțelegeri). Tot în plan extern, trebuie adus în discuție încheierea Concordatului cu Sfântul Scaun pentru reglementarea statutului Bisericii Catolice din Regatul României. Sunt elocvente în acest sens, rândurile scrise de Francesco Marmaggi, nunțiul apostolic la București, la începutul perioadei interbelice: „Concordatul ar fi punctul culminant al legii cultelor și un stimul

exemplar pentru celelalte state ortodoxe. Cehoslovacia, Iugoslavia, Albania, Grecia urmăresc îndeaproape aceste negocieri, prin intermediul reprezentanților lor. Cei doi miniștri de externe, Marinkovic și Beneš, mi-au vorbit îndelung cu puțin timp în urmă, când au venit la București pentru întâlnirea Micii Antante”. O altă direcție importantă a fost studierea activității celor doi reprezentanți ai Sfântului Scaun la București Francesco Marmaggi și Angelo Maria Dolci. La 25 septembrie 1920, cardinalul Pietro Gasparri, Secretar de Stat al papei Benedict al XV-lea , îl informa pe principele ereditar al Regatului României, Carol al II-lea, despre numirea monseniorului Francesco Marmaggi ca prim nunțiu apostolic la București. După cum menționa Marmaggi, desemnarea unui nunțiu apostolic la București, aveau să marcheze o nouă și importantă fază în istoria relațiilor dintre Regatul României și Sfântul Scaun

După semnarea Concordatului, la 10 mai 1927 (purtând semnăturile reprezentantului papei Pius al XI-lea, Secretarul de Stat al Sfântului Scaun, cardinalul Pietro Gasparri, și a ministrului Cultelor și Artelor, Vasile Goldiș, în calitate sa de reprezentant al regelui României, Ferdinand I) ne-am îndreptat atenția asupra problematicei ratificării acestuia. În vederea ratificării, Parlamentul României a solicitat clarificări asupra unor elemente:

- Personalitatea juridică a Bisericii Catolice în Regatul României
- Educația religioasă
- Limba de învățământ în școlile confesionale

După acceptarea de Sfântul Scaun a clarificărilor solicitate, a fost deblocat procesul ratificării Concordatului. Proiectul de lege privind ratificarea Concordatului fost votat de Senatul României și s-a adoptat cu 93 de voturi pentru și 9 împotriva, în timp ce în Camera Deputaților a fost aprobat cu 197 de voturi dintr-un total de 198.

În prima etapă a proiectului, dna drd. Elena Cristina Brăgea a trimis spre publicare articolul *The Concordat between the Kingdom of Romania and the Holy See. Diplomatic concessions and canonical exemptions in the ratification process*

Pe parcursul anului următor, vom continua activitatea de documentare și vor fi publicate cele două articole.